

[Poul Dam.]

i nogle aftenskoler på forhånd bestemme, hvad man vil arbejde med i bestemte timer, inden man kender eleverne, man skal arbejde med en bestemt bog, uden at eleverne får lov til at bestemme. Så længe voksenundervisningen lægges på dette autoritære plan, bliver den ikke virkelig det, den skulle have været. Vi skal have voksenundervisningen udbygget, men vi skal have udbygget den i langt højere grad end hidtil igennem de voksne og de voksne deltageres egen positive indsats.

I det hele taget er alfa og omega i dette, at de uddannedes medvirken i debatten om uddannelsens mål og hensigt er uundværlig, vi er nødt til at have den, og jeg tror, at ikke mindst politikerne er nødt til at gøre sig helt klart, hvorledes situationen er set fra deres side, som er under uddannelse af den ene eller den anden art.

Kjær Rasmussen: Ministeren beskæftiger sig i sin redegørelse med nogle betragtninger over relationerne mellem uddannelse og samfund. Ministeren har angiveligt den opfattelse, at uddannelsespolitikken må blive en væsentlig forudsætning, når det gælder samfundsudviklingen, men han har også den opfattelse, at uddannelsespolitikken ikke skal dirigere samfundet i nogen bestemt retning. Selvmodsigelsen i det, ministeren her siger, skulle være til at få øje på, på samme måde i øvrigt som når ministeren siger, at han vil demokratisere uddannelserne, og derefter undlader at skaffe de økonomiske midler til veje, som er forudsætningen for, at en sådan demokratisering kan finde sted. Også i dette tilfælde er der tale om en selvmodsigelse. Disse selvmodsigelser træffes oftere og oftere i det borgerlige samfund, så tit, at selv borgerlige politikere må begynde at befrygte, at befolkningen lugter lunt. For jeg vil da tro, at de selv har opdaget, at de ender i selvmodsigelser næsten hver eneste gang, de åbner munden om politiske emner.

Karakteren af det samfund, vi lever i, er dem nu nok ikke helt ubekendt. Det er jo et samfund, som helt og holdent er underlagt kapitalens herredømme. Dette herredømme viser sig i det forhold, at det er kapitalen, der antager og afskediger arbejdskraft, det er kapitalen, der foretager investeringerne, det er kapitalen, der bestemmer arten af produkterne, og det er den, der blander sig i lovgivning og i administration, ja, det er jo i sidste instans kapitalen, der bestemmer det livsmønster, befolkningen lever under.

Udgangspunktet i det kapitalistiske samfund vil overalt være kravet om kapitalens forrentning og bevarelsen af kapitalens magt. Lad os dog bare erkende, at sådan forholder det sig, og lad os samtidig erkende, at vi ikke kan diskutere uddannelsespolitik uden at inddrage disse aspekter i debatten. Jeg ved meget vel, at borgerlige politikere og herunder også undervisningsministeren helst ser bort fra kapitalmagts indflydelse. De har nogle ideer om frihed og lighed, som de ikke kan få passet sammen med de jernhårde realiteter i dette samfund: nemlig kapitalens magt og indflydelse, kapitalens rentabilitetskrav, kunne man sige. Det er derfor, de ender i selvmodsigelser, og det er derfor, det er nødvendigt for borgerlige politikere at opretholde en enorm afstand mellem erklæret målsætning og politisk praksis.

Det har været nødvendigt at få sagt disse ting her en gang til, ellers ender vi nemlig et eller andet helt uforudseligt sted i denne debat, som jo kunne være meget konkret, dersom ønsket var til stede fra de såkaldt toneangivende partiets side. Lad mig blot i denne forbindelse minde om det oplæg, Danske Studerendes Fællesråd har tilsendt regering og folketing.

Desværre forsømmer ministeren jo i sin redegørelse at være konkret bortset fra nogle punkter til sidst, nogle punkter, som vi for en stor del kan være enig med ham i. Men f. eks. får ministeren jo universitetet og de højere læreanstalter til ligesom at